



Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2024/1702

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 30. august 2024 fra Stiftelsen Furuly (org.nr. 975 336 719) på Stiftelsestilsynets vedtak av 12. august 2024.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å avslå Stiftelsen Furulys søknad om omdanning av stiftelsens vedtekter.

Spørsmålet i klagesaken er om vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 er oppfylt.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i samsvar med blant annet stiftelsesloven.

Stiftelsesklagenemnda kan prøve alle sider av saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er framsatt i rett tid og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok lederen Gudmund Knudsen og medlemmene Kamilla Silseth og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Styret i Stiftelsen Furuly (heretter stiftelsen eller klager) søkte 25. januar 2024 Stiftelsestilsynet om omdanning av stiftelsens vedtekter. Stiftelsen søkte om å endre stiftelsens formålsbestemmelse i vedtektene § 3. Videre søkte stiftelsen om å endre vedtektsbestemmelsen om grunnkapital i vedtektene § 4, samt endre § 5 om styrets sammensetning og valg. Stiftelsen søkte også om å endre vedtektsbestemmelsen i § 7 om drift og forvaltning av stiftelsens eiendommer. Videre ville stiftelsen oppheve og fjerne de gjeldende vedtektsbestemmelsene i §§ 2 og 6 som gjelder henholdsvis bestemmelse om stiftelsens adresse og bestemmelse om pantsetting, kjøp og salg av stiftelsens eiendommer.

Stiftelsen har etter gjeldende vedtekter § 3 følgende formål:

«Stiftelsens formål er å drive/forvalte de eiendommene stiftelsen har slik at primært psykisk utviklingshemmede skaffes bolig, arbeids- ferie- og fritidstilbud. For øvrig støttes tiltak som kan gi mennesker med psykisk utviklingshemming øket velferd og trivsel. Nåværende og tidligere brukere av Furuly kan begunstiges. Eventuelt økonomisk overskudd av driften av eiendommene skal disponeres til samme formål. Det samme gjelder andre midler som er tilført/tilføres stiftelsen utenom grunnkapitalen.»

Formålsbestemmelsen i § 3 er søkt endret til ny § 2, med følgende innhold:

«Stiftelsens formål er å forvalte de eiendeler stiftelsen har, slik at primært personer med utviklingshemming får muligheter for aktiviteter og fritidstilbud.

Tidligere brukere av Furuly kan gis fortrinn.»

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

Stiftelsen begrunnet formålsendringen i vedtektene § 3 med at stiftelsen har solgt eiendommen sin i Spania, og at den ikke lenger har eiendommer å drive eller forvalte. Av samme grunn er også gjeldende vedtekter § 6 søkt fjernet. Bestemmelsen lyder:

«Stiftelsen kan pantsette eller selge – eventuelt kjøpe – eiendommer [s]å lenge dette er forsvarlig forvaltning og ikke forringer stiftelsens kapital.»

Stiftelsen har i gjeldende vedtekter § 4 følgende bestemmelse om stiftelsens grunnkapital:

«Stiftelsen grunnkapital skal være kr 3.103.000, -. Grunnkapitalen skal være urørlig. Minst 10% av kapitalavkastningen skal vanligvis legges til kapitalen»

Vedtektene § 4 er søkt endret til ny § 3, og med følgende innhold:

«Stiftelsens grunnkapital skal være kr 3.103.000, -. Grunnkapitalen skal være urørlig.

Stiftelsen skal uansett kunne dele ut inntil kroner 100.000, - hvert år.»

Stiftelsen har begrunnet endringen i § 4 om stiftelsens grunnkapital med at rentesituasjonen har ført til at avkastningen av midlene ikke har vært nok til å dekke stiftelsens drift de senere årene, og at stiftelsen dermed ikke har delt ut midler i tråd med formålet de siste årene. Det er vist til at styret har tatt grep for å få ned driftsutgiftene, gjennom å sette ned styrehonorarer og andre driftsutgifter, men at stiftelsen likevel har gått med underskudd siden 2014. For at stiftelsen skal kunne være i en situasjon hvor formålet lar seg etterleve og stiftelsen har muligheter til å bestå, ønsker styret at det tas inn i kapitalbestemmelsen i vedtektene at stiftelsen uansett skal kunne dele ut inntil 100 000 kroner årlig.

Stiftelsestilsynet avsto 12. august 2024 søknaden om omdanning av stiftelsens vedtekter. Tilsynet vurderte det slik at vedtektsendringen som gjaldt § 4 om stiftelsens grunnkapital ikke oppfylte vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd, og dermed ikke kunne godkjennes. Stiftelsesklagenemnda forstår vedtaket slik at avslaget gjelder de foreslåtte endringene av § 4 i sin helhet. Av vedtaket framgår det videre at tilsynet ikke har realitetsbehandlet de øvrige vedtektsendringene.

Stiftelsen påklagde vedtaket 30. august 2024.

Stiftelsestilsynet vurderte klagen, men fant ikke grunn til å omgjøre vedtaket. Tilsynet oversendte saken til Stiftelsesklagenemnda med sin innstilling 4. november 2024.

Stiftelsesklagenemnda v/ Klagenemndssekretariatet ba 17. januar 2025 Stiftelsestilsynet om en nærmere begrunnelse om hvorfor det hadde lagt til grunn at stiftelsens vedtekter § 4 var vesentlig vektlagt av oppretter. Tilsynet ga nemnda en nærmere begrunnelse for dette 20. januar 2025.

Stiftelsesklagenemnda v/ Klagenemndssekretariatet oversendte tilsynets begrunnelse til klager i e-post 20. januar 2025 og ga stiftelsen anledning til å gi kommentarer til Stiftelsestilsynets begrunnelse. Sekretariatet ba også stiftelsen om å legge fram tilgjengelige stiftelsesdokumenter fra opprettelsen av stiftelsen, samt redegjøre nærmere for vedtakelsen av vedtektene § 4. Stiftelsen svarte 21. januar 2025.

Stiftelsesklagenemnda holdt nemndsmøte og avgjorde saken 29. januar 2025.

3 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 12. august 2024 lyder:

«Vi avslår søknaden om endring av vedtektene fra STIFTELSEN FURULY, org.nr. 975 336 719.»

Stiftelsestilsynets avslag er begrunnet med at vilkårene for omdanning etter stiftelsesloven § 46 første ledd ikke er oppfylt for den delen av søknaden som gjelder bestemmelsen om stiftelsens grunnkapital i § 4.

Stiftelsestilsynet viser til at søknaden gjelder endring av bestemmelse om bundet grunnkapital. Stiftelsestilsynet mener at bestemmelsen om at 10 prosent av avkastningen skal legges til grunnkapitalen, er en bestemmelse som det må antas at det er lagt vesentlig vekt på av oppretteren. Vedtektsendring må vurderes etter vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd. Stiftelsestilsynet mener at vilkårene for omdanning etter denne bestemmelsen ikke er oppfylt.

Til stiftelsens anførsel om at den foreslåtte vedtektsendringen er nødvendig for at stiftelsen kan etterleve formålet, og bestå som en stiftelse, peker tilsynet på at stiftelsen per 31. desember 2023 hadde en egenkapital på 2 655 178 kroner, og at stiftelsen kan oppnå 100 000 kroner i avkastning på egenkapitalen dersom midlene plasseres i bank med fem prosent rente. Årsregnskapet for 2023 viser derimot at stiftelsens finansinntekter per 31. desember 2023 er på 119 kroner. Tilsynet mener på bakgrunn av dette at det kan oppnås en bedre avkastning på stiftelsens egenkapital, og at dette medfører at stiftelsens formål kan etterleves på en rimelig måte, jf. stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a. Tilsynet bemerker videre at stiftelsens styre har plikt til å undersøke hvor midlene kan plasseres for å «oppnå en tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål», jf. stiftelsesloven § 18. Tilsynet peker også på at all den tid stiftelsen ikke lenger har eiendom, er formålet ikke svært kapitalkrevende.

Avslutningsvis nevner tilsynet at søknaden også gjelder omdanning av andre vedtektsbestemmelser. Disse er ikke realitetsbehandlet i denne omgang fordi de nye vedtektene inneholder bestemmelser som ikke kan godkjennes.

4 Klagers anførsler

Klager ber om at vedtektsendringene godkjennes slik at styret igjen kan drive stiftelsen i tråd med oppretternes intensjoner. I klagen opplyser styret at det i juni 2022 sendte en søknad om omdanning av vedtektene til Stiftelsestilsynet. Stiftelsen søkte blant annet om å omgjøre bunden kapital, i form av grunnkapital, til ubunden kapital. Tilsynet avsto denne søknaden i vedtak av 4. november 2022, men skisserte opp et mulig alternativ til vedtektsbestemmelsen om grunnkapital. Tilsynet foreslo ifølge klageren at styret i ny søknad kunne innta følgende i vedtektene: «Stiftelsen skal uansett kunne dele ut inntil kroner X hvert år». Styret sendte derfor en ny søknad i mars 2023, hvor styret fulgte tilsynets råd om formulering av vedtektsbestemmelsen om grunnkapital. Tilsynet kom nå til at denne endringen fra bundet kapital til ubundet kapital oppfylte vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd, men tilsynet avsto søknaden med den begrunnelse at andre av de endringene det var søkt om ikke kunne godkjennes. Styret tok med seg tilbakemeldingene fra tilsynet, og søkte 25. januar 2024 på nytt om omdanning av vedtektene. Styret ble derfor overrasket da tilsynet i vedtak av 12. august 2024 gjør om på sin vurdering om endring i grunnkapitalen.

Ellers forstår nemnda det slik at stiftelsen anfører følgende:

- Klager har forstått det slik at grunnen for tilsynets avslag er stiftelsens årsregnskap for 2023 og påstått manglende avkastning på stiftelsens egenkapital. Klager har i denne sammenheng vist til at stiftelsen plasserte 2 600 000 kroner i fond i 2017, og at markedsverdien av denne plasseringen er på 3 003 665 kroner per 31. desember 2023. Klager har dokumentert dette med årsoppgave for 2023 fra Nordea. Klager mener at størrelsen på avkastningen er i tråd med de forventinger som tilsynet uttrykker at det har til plassering av stiftelsens egenkapital. Klager har videre påpekt at de 119 kronene som tilsynet viser til som finansinntekter, er renter på stiftelsens driftskonto, hvor det i 2023 stod 55 178 kroner.

- Klager viser videre til at det står i vedtaket at det ikke har vært mulig å innhente uttalelse fra oppretter. Dette er ikke riktig. Det vises til at flere av stiftelsens nåværende styremedlemmer satt i styret for Bergen og Hordaland Støttelag for psykisk utviklingshemmede. Støttelaget ble lagt ned da stiftelsen ble opprettet, og styremedlemmene i støttelaget gikk over til stiftelsens styre.

5 Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken

Stiftelsestilsynet har i sin innstilling av 4. november 2024 opprettholdt sitt tidligere vedtak i saken, og fastholder i det vesentlige begrunnelsen for vedtaket. Stiftelsestilsynet har følgende ytterligere bemerkninger:

- Spørsmålet i klagesaken er om vedtektene kan endres slik at stiftelsen ikke lenger «vanligvis» skal legge til 10 prosent av avkastningen til kapitalen, og videre om stiftelsen skal kunne dele ut 100 000 kroner hvert år til tross for at grunnkapitalen er bundet. Stiftelsen begrunner endringen med at det ikke har vært nok midler/avkastning i stiftelsen til å dekke driften av den, jf. stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a.
- Tilsynet mener at opplysningene om kapitalavkastningen som er gitt i klagen, i stor grad er argumenter for å *ikke* godkjenne endring av vedtektene. Tilsynet ser det slik at stiftelsen har god nok avkastning til å både dekke kostnader ved driften av stiftelsen, og til å foreta utdelinger i tråd med formålet. Vedtektsendringen er derfor ikke nødvendig for å etterleve formålet.
- Tilsynet har videre påpekt at stiftelsen formål ikke er svært kapitalkrevende. Stiftelsen eier ikke lenger eiendom, og da gjenstår det å gi støtte til tiltak som kan gi økt velferd og trivsel til mennesker med psykisk utviklingshemming.
- I tidligere vedtak overfor klager har tilsynet signalisert at en slik endring som den omsøkte vil kunne godtas. Til dette har tilsynet bemerket at det alltid vil gjøre en konkret vurdering av hvilke endringer som kan godkjennes ved ny vurdering i konkret sak.

6 Stiftelsestilsynets svar på forespørsel om nærmere begrunnelse

Under saksbehandlingen spurte Klagenemndssekretariatet om en nærmere begrunnelse fra Stiftelsestilsynet om hvorfor det hadde lagt til grunn at stiftelsens vedtekter § 4 var vesentlig vektlagt av oppretter. Tilsynet har til dette pekt på:

- Enhver søknad må vurderes konkret. Under saksbehandlingen undersøker derfor tilsynet hvilken dokumentasjon tilsynet har i sine arkiv som omhandler den aktuelle stiftelsen. I dette tilfellet har tilsynet bare vedtekter fra 2009 som er stiftelsens gjeldende vedtekter. Som i de fleste tilfeller, sier heller ikke disse vedtektene noe om hvorvidt bestemmelsen om å sette av ti prosent av avkastningen til grunnkapital var vesentlig vektlagt av oppretter. De sier imidlertid at stiftelsen har som formål både å drive virksomhet på den aktuelle eiendommen, samt å foreta utdelinger. I dag har stiftelsen ingen eiendommer, og driver dermed bare med utdeling.
- Tilsynet kan ikke se at stiftelsen har dokumentert at det ikke ble lagt vesentlig vekt på bestemmelsen ved opprettelsen av stiftelsen. I saker der tilsynet ikke har annen dokumentasjon enn ordlyden i vedtektene, vil tilsynet se hen til generelle betraktninger i stiftelsesretten ved vurderingen av om søknaden skal behandles etter vilkårene i § 46 første eller andre ledd. Det er viktig for en utdelingsstiftelse å ha bestemmelser om avsetting av midler, for å unngå at midlenes verdi forringes over tid i takt med inflasjonen. Tilsynet må kunne anta at opprettere av pengeutdelende stiftelser med en lang tidshorisont, har vært oppmerksomme på dette (verdiforringelse/inflasjon) ved

opprettelsen. Nettopp derfor har de valgt å ta inn bestemmelsen. I motsatt fall ville de ikke ha gjort det. I denne saken kan tilsynet konstatere at oppretter har villet ha en slik bestemmelse.

- Tilsynet har også pekt på at lovgiver har brukt ordet «antas» som vurderingsterskel i § 46 andre ledd. På bakgrunn av dette mener tilsynet at det ikke kan oppstilles noe krav om sannsynlighetsovervekt for at det ble lagt vesentlig vekt på bestemmelsen. Hadde sannsynlighetsovervekt vært lovgivers intensjon, ville dette ha komt tydeligere fram i lovteksten. Et krav om sannsynlighetsovervekt vil kunne medføre at viktige bestemmelser i stiftelsenes vedtekter får et svekket vern.

7 Klagers merknader til Stiftelsestilsynets nærmere begrunnelse

I lys av Stiftelsestilsynets nærmere begrunnelse i saken har klager bemerket følgende:

- Klager vet ikke om noe annet enn at vedtektene § 4 har stått i vedtektene siden stiftelsen ble opprettet i 2004. Når det gjelder oppretters intensjon med bestemmelsen har klager ingen opplysninger om at dette ble nærmere diskutert eller begrunnet ved opprettelsen av stiftelsen. Stiftelsen har på grunn av kort svarfrist ikke klart å skaffe til veie stiftelsesdokumenter fra opprettelsen av stiftelsen.
- Stiftelsen Furuly ble opprettet av styret i Bergen og Hordaland Støttelag for psykisk utviklingshemmede i 2004. I styret satt den gang Britt Alsaker, Olav Haldorsen, Bernt Grøndal, Edith Margrete Blåsternes og Odd Skogen. Olav Haldorsen og Edith Blåsternes er døde. Odd Skogen ble styreleder i stiftelsen og var det fram til 2014, da Torill Veбенstad overtok. I forbindelse med stiftelsens søknad om endring/omgjøring av vedtekter la stiftelsen ved en uttalelse fra Odd Skogen hvor det kommer fram at han ikke har noen innvendinger til stiftelsens søknad og at han støtter denne. Klager tolker denne uttalelsen slik at han som en av oppretterne ikke mener at det skal legges vesentlig vekt på bestemmelsen i vedtektene § 4.
- Videre er Britt Alsaker og Bernt Grøndal fremdeles med i styret og har vært det siden de var med å opprette stiftelsen. De står begge (sammen med resten av styret) bak forslaget til nye vedtekter, og har ikke hatt noen innvendinger til endringene i vedtektene § 4.

8 Stiftelsesklagenemndas syn på saken

Saken gjelder Stiftelsen Furulys klage over Stiftelsestilsynets vedtak 12. august 2024. I vedtaket avsto tilsynet stiftelsens søknad om omdanning av vedtektene. Grunnen var at vilkårene for omdanning etter stiftelsesloven § 46 første ledd ikke var oppfylt. Tilsynet har bare realitetsbehandlet søknaden om omdanning av vedtektsbestemmelsen i § 4 om stiftelsens grunnkapital. De øvrige endringene av vedtektene er ikke realitetsbehandlet av tilsynet, som følge av at endringen i § 4 ikke ble godkjent. I samsvar med dette behandler bare Stiftelsesklagenemnda den delen av saken som gjelder endringen av vedtektene § 4.

Etter stiftelsesloven § 45 første ledd er vedtektsendring en omdanning etter stiftelsesloven kapittel 6. Vilårene for omdanning er regulert i stiftelsesloven § 46 som lyder:

«Omdanning kan foretas når en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen

- ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,*
- er åpenbart unyttig,*

- c. er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller
- d. er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig.

Dersom bestemmelsen ikke gjelder formålet med stiftelsen, og det ellers må antas at det ved opprettelsen ikke er lagt vesentlig vekt på den, kan omdanning skje når bestemmelsen viser seg å være uheldig eller uhensiktsmessig.»

Stiftelsesklagenemnda behandler først spørsmålet om det er de strenge vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd som gjelder i saken. Det følger av stiftelsesloven § 46 andre ledd at bestemmelsens første ledd ikke gjelder for endring av vedtektsbestemmelser som «ikke gjelder formålet med stiftelsen og det ellers må antas at det ved opprettelsen ikke er lagt vesentlig vekt på den». Om så er tilfelle kan vedtektsbestemmelsen etter stiftelsesloven § 46 andre ledd endres når den viser seg å være «uheldig eller uhensiktsmessig».

Terminologisk benyttes ofte betegnelsen «administrative bestemmelser» om vedtektsbestemmelser som omfattes av stiftelsesloven § 46 andre ledd, selv om lovbestemmelsen også omfatter bestemmelser som ikke er administrative i snever forstand. Som eksempler på vedtektsbestemmelser som typisk kan omdannes etter andre ledd er i NOU 1975: 63 Stiftelser og omdanning punkt 5.5.3 (side 85-88) nevnt stiftelsens navn, organisasjon og forvaltning, kapitalforvaltning og kapitalplassering og legatporsjonenes størrelse og antall. Uttalelsen gjelder direkte den tilsvarende bestemmelsen i stiftelsesloven av 1980 § 35, men har gyldighet også for den omtrent liklydende bestemmelsen i gjeldende lov § 46. I G. Woxholth: Stiftelser etter stiftelsesloven 2001 (2001) side 489 nevnes også regler i vedtektene om avsetninger som eksempel på bestemmelser som forfatteren antar typisk omfattes av andre ledd i stiftelsesloven § 46. Woxholth går imidlertid ikke nærmere inn på om han med dette også sikter til vedtektsbestemmelser om avsetning av en del av overskuddet til bunden kapital som saken her gjelder.

Administrative bestemmelser i vedtektene kan omdannes etter andre ledd når bestemmelsen er «uheldig eller uhensiktsmessig», med mindre det er særlige holdepunkter for at det må antas at det ved opprettelsen av stiftelsen ble lagt vesentlig vekt på bestemmelsen. I så tilfelle er det vilkårene for omdanning i § 46 første ledd som gjelder.

I saken her ønsker stiftelsen å omdanne (endre) vedtektsbestemmelsen i gjeldende vedtekter § 4 til ny § 3. Stiftelsens gjeldende vedtekter § 4 lyder:

«Stiftelsen grunnkapital skal være kr. 3.103.000,-. Grunnkapitalen skal være urørlig. Minst 10% av kapitalavkastningen skal vanligvis legges til kapitalen»

Stiftelsen ønsker at den nye vedtektsbestemmelsen i § 3 skal lyde:

«Stiftelsens grunnkapital skal være 3.103.000, -. Grunnkapitalen skal være urørlig. Stiftelsen skal uansett kunne dele ut inntil kroner 100.000, - hvert år.»

Den foreslåtte nye bestemmelsen har ikke med bestemmelsen om at minst ti prosent av kapitalavkastningen vanligvis skal legges til grunnkapitalen. I tillegg foreslår stiftelsen å legge til en bestemmelse om at stiftelsen uansett kan dele ut inntil 100 000 kroner hvert år. Den sentrale begrunnelsen for disse forslagene er at det vil gjøre det mulig for stiftelsen å realisere formålet.

Det første spørsmålet Stiftelsesklagenemnda må ta stilling til er om det i saken her er avgjørende holdepunkter for at det må antas at det ved opprettelsen av stiftelsen ble lagt vesentlig vekt på avsetningsplikten etter vedtektene § 4. Et eksempel på at så er tilfelle er fra nemndas praksis STKN-2023-1153 (Dagny Herlofson Hansens legat) der nemnda kom til at en

vedtektsbestemmelse om at «Av legatets nettoinntekt skal årlig avsettes 1/5 som tillegges kapitalen» var en bestemmelse som det måtte antas at det ved opprettelsen av stiftelsen ble lagt vesentlig vekt på. Vedtektsbestemmelsen videreførte en tilsvarende bestemmelse i oppretterens testament. Avsetningsplikten måtte ses i sammenheng med vedtektenes bestemmelse om at kapitalen skal være urørlig, og avsetningsplikten måtte antas å ha bakgrunn i et ønske fra testator om å skape et særlig vern om stiftelsens kapital som går lenger enn de alminnelige kapitalreglene i stiftelsesloven. Søknaden om å oppheve bestemmelsen ble derfor ikke etterkommet. For øvrig etterkom Stiftelsesklagenemnda stiftelsens subsidiære søknad om å redusere avsetningen, og reduserte den årlige avsetningen til ti prosent av den årlige nettoinntekten.

Et annet eksempel fra nemndas praksis er STKN-2024-1149 (Stiftelsen Byggfag) der nemnda godkjente opphevelse av en vedtektsbestemt avsetningsplikt på ti prosent av kapitalavkastningen til grunnkapitalen. I denne saken ble det fremlagt dokumentasjon fra opprettelsen av stiftelsen som underbygget at dette var en bestemmelse som det ikke var lagt særlig vekt på. Bestemmelsen var ikke nærmere diskutert, men tatt fra en dokumentsamling uten å være vurdert nærmere.

I saken her er det ikke lagt fram dokumentasjon som kan belyse om avsetningsplikten etter vedtektene § 4 ble tillagt særlig vekt da stiftelsen ble opprettet i 2004. Klager har opplyst at stiftelsen ble opprettet av styret i Bergen og Hordaland Støttelag for psykisk utviklingshemmede (heretter Støttelaget) i 2004. I Støttelagets styre satt blant annet Odd Skogen, og han var styreleder i stiftelsen fram til 2014. Klager har videre vist til at Odd Skogen har uttalt at han støtter stiftelsens søknad om omdanning av vedtektene. Klager tolker denne uttalelsen slik at han som en av oppretterne ikke mener at det skal legges vesentlig vekt på bestemmelsen i vedtektene § 4. Videre har klager vist til at også Britt Alsaker og Bernt Grøndal har vært med i stiftelsens styre siden opprettelsen, og at begge disse står bak forslaget til nye vedtekter, og har ikke hatt noen innvendinger til endringene i vedtektene § 4. Uttalelsene fra disse personene sier imidlertid ikke direkte noe om avsetningsplikten var et spørsmål som ble nærmere vurdert da stiftelsen ble opprettet, men gir uttrykk for deres syn på bestemmelsen i dag.

Da stiftelsen ble opprettet i 2004 gjaldt fremdeles den tidligere stiftelsesloven av 1980. For de daværende offentlige stiftelsene gjaldt det etter lovens § 16 nr. 4 et krav om at grunnkapitalen skulle være urørlig, men ut over dette gjaldt det ikke et krav om at stiftelsenes grunnkapital skulle være bundet, dvs. at den ikke kunne brukes til utdelinger mv. Dette er ordningen også i den någjeldende stiftelsesloven. Det betyr at loven i utgangspunktet ikke er til hinder for at stiftelsens kapitalgrunnlag svekkes ved at grunnkapitalen brukes til utdelinger mv. Loven er likevel ikke til hinder for at oppretterne av en stiftelse i vedtektene etablerer et sterkere kapitalvern enn det som følger av loven ved å vedtektsfeste at grunnkapitalen skal være urørlig, dvs. at den ikke kan brukes til utdelinger mv. Slik vedtektsbestemmelse blir i praksis ofte naturlig supplert med en bestemmelse om avsetning til grunnkapitalen av en viss prosent av årsoverskuddet. I praksis blir ofte prosentsatsen satt til ti prosent av årsoverskudd, slik det er gjort i Stiftelsen Furuly. En slik avsetningsplikt gir et vern mot at verdien av den urørlige grunnkapitalen i tider med inflasjon blir svekket, og mister sin betydning som et vern om stiftelsens kapitalgrunnlag.

I mangel av holdepunkter for noe annet, mener Stiftelsesklagenemnda at det må antas at oppretterne av Stiftelsen Furuly hadde et bevist ønske om å sikre stiftelsens kapitalgrunnlag ved å vedtektsfeste at grunnkapitalen skulle være urørlig og sikres mot inflasjon ved avsetning av ti prosent av årsoverskuddet. Stiftelsesklagenemnda har også vanskelig for å se annet enn at når dette først ble vedtektsfestet av oppretterne, må dette ha vært noe som det ble lagt vesentlig

vekt på. Stiftelsesklagenemnda har etter dette blitt stående ved at bestemmelsen i gjeldende vedtekter § 4 om at minst ti prosent av kapitalavkastningen vanligvis skal legges til kapitalen er en vedtektsbestemmelse som det må antas at det ved opprettelsen av stiftelsen ble lagt vesentlig vekt på. Dette betyr at det er stiftelsesloven § 46 første ledd som gjelder, og at vedtektsbestemmelsen bare kan oppheves om ett av vilkårene i § 46 første ledd bokstav a) til d) er oppfylt.

Stiftelsesklagenemndas syn på stiftelsens forslag om å oppheve avsetningsplikten på minst ti prosent av kapitalavkastningen, er også avgjørende for vurderingen av forslaget om at stiftelsen uansett kan dele ut inntil 100 000 kroner hvert år. Det sistnevnte forslaget betyr at grunnkapitalens betydning som et vern om kapitalgrunnlaget blir svekket fordi det betyr at en del av grunnkapitalen åpnes for utdeling til formålet. Dette vil etter nemndas syn ikke være i samsvar med det kapitalvernet oppretterne må ha ønsket ved bestemmelsen om at grunnkapitalen skal være urørlig.

Spørsmålet blir så om den foreslåtte vedtektsendringen oppfyller noen av vilkårene i loven § 46 første ledd bokstav a) til d).

Etter alternativet i bokstav d) i stiftelsesloven § 46 første ledd, kan en bestemmelse i vedtektene omdannes når den er «åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig».

Stiftelsestilsynet legger i vedtaket 12. august 2024 til grunn at stiftelsen kun hadde 119 kroner i renteavkastning. Tilsynet viser imidlertid til at stiftelsen per 31. desember 2023 hadde en egenkapital på 2 655 178 kroner, og at stiftelsen kan oppnå en avkastning på 100 000 kroner ved å plassere egenkapitalen i bank med fem prosent rente. I klagen opplyser stiftelsen at 2 600 000 kroner er plassert i fond som per 31. desember 2023 hadde en markedsverdi på 3 003 664, 56 kroner. I innstillingen 4. november 2024 legger tilsynet til grunn de opplysningene som klager har gitt om finansinntektene.

Plikten til å avsette ti prosent av kapitalavkastningen kom inn i vedtektene på et tidspunkt da stiftelsen eide større verdier enn i dag. I søknaden er det opplyst at stiftelsen i 2004 eide verdier på rundt fem millioner kroner, samt noen aksjer. I dag er situasjonen en annen, og stiftelsen er en ren utdelingsstiftelse. Den bokførte verdien av stiftelsens eiendeler er i dag som nevnt bare 2 600 000 kroner, og markedsverdien er i overkant av 3 000 000 kroner. Dette er ikke noen stor egenkapital, men den er likevel over det nivå som etter nemndas praksis i seg selv gir grunnlag for å oppheve stiftelsen.

Selv om det tas utgangspunkt i Stiftelsestilsynets beregning av en forventet avkastning på 100 000 kroner, blir det tilbake et mindre beløp enn dette som kan brukes til utdelinger etter at det er holdt tilbake ti prosent. Nemnda mener at det er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig at det forholdsvis lave beløpet stiftelsen kan bruke til utdelinger skal reduseres ytterligere ved avsetningsplikten på ti prosent. Bestemmelsen bør derfor kunne oppheves for derved å legge til rette for at stiftelsen i større grad kan foreta utdelinger til stiftelsens målgruppe. Av samme grunn mener nemnda at det bør åpnes for at stiftelsen bør kunne bruke av grunnkapitalen ved å dele ut 100 000 kroner hvert år. Nemnda legger i denne sammenhengen også vekt på at stiftelsen hadde en annen karakter da avsetningsplikten ble inntatt i vedtektene. Stiftelsen skulle da drive og forvalte eiendommer for psykisk utviklingshemmede, men stiftelsen har nå blitt en ren pengeutdelende stiftelse.

Samlet sett betyr riktig nok de foreslåtte endringene av vedtektene § 4 en svekkelse av stiftelsens kapitalvern, men dette er likevel ikke dårligere enn det som følger av stiftelseslovens alminnelige regler. Loven pålegger ikke stiftelsene noen plikt til å avsette en viss prosent av årsoverskuddet, og loven fastsetter heller ikke noe forbud mot å belaste grunnkapitalen til utdelinger. I gjeldende lov er kapitalvernet i første rekke ivaretatt ved plikten til forsvarlig

kapitalforvaltning etter loven § 18, samt styrets ansvar for å forvalte stiftelsen ut fra et langsiktig perspektiv.

På denne bakgrunn har Stiftelsesklagenemnda kommet til at vedtektene § 4 kan omdannes etter bokstav d) i stiftelsesloven § 46 første ledd, slik at avsetningsplikten fjernes og tillegget om at stiftelsen skal kunne dele ut inntil 100 000 kroner hvert år kan tas inn i ny § 3.

Det er etter dette ikke nødvendig for nemnda å vurdere noen av de andre alternativene i stiftelsesloven § 46 første ledd.

Stiftelsesklagenemnda har merket seg det som står i klagen om det som klager oppfattet som råd fra tilsynet om hvordan en bestemmelse om grunnkapitalen kunne utformes. Dersom dette gir et dekkende bilde, mener Stiftelsesklagenemnda at det er beklagelig at stiftelsen på denne måten kan ha blitt villedet om hvordan vedtektene kunne utformes. Dette gjelder selv om det selvsagt er riktig slik som Stiftelsestilsynet redegjør for om at en saksbehandler alene ikke kan avgjøre om en søknad kan godkjennes.

9 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak 12. august 2024 oppheves. Stiftelsens forslag til endringer av vedtektene § 4 godkjennes. De øvrige forslagene til endringer av stiftelsens vedtekter sendes tilbake til Stiftelsestilsynet for realitetsbehandling.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Etter forvaltningsloven § 36 kan en part kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret et vedtak til gunst for parten. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader må settes fram senest 3 uker etter at melding om det nye vedtaket er kommet fram til parten. Kravet sendes til Stiftelsesklagenemnda v/Klagenemndssekretariatet.

Oslo, 29. januar 2025

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur